

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 4, Выпуск 01, Января

IDROKNING BUZILISHLARI VA ULARNING ZAMONAVIY PSIXOTERAPIYADAGI KORREKSIYA USULLARI

Shodiyeva Nodira Normamatovna

shodiyevan22@gmail.com

Fayzullayeva Yulduz Kamol qizi

Yulduzfayzullayeva420@gmail.com

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Annotatsiya

Idrok psixologiyaning asosiy jarayonlaridan biri bo'lib, insonning tashqi olamni sezgi a'zolari orqali qabul qilishi va qayta ishlashini o'rganadi. Ushbu maqola idrokning ta'rifini, fiziologik asoslarini, xususiyatlarini va turlarini tahlil qiladi. Mavzuning dolzarbligi zamonaviy hayotda idrokning kognitiv jarayonlar va ijtimoiy munosabatlardagi roli bilan bog'liq. Maqolada idrokning illyuziyalari va ta'sir omillari ham ko'rib chiqiladi. Natijada, idrokning shaxs rivojlanishidagi ahamiyati ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: Idrok, psixologiya, sezgi, fiziologik asos, xususiyatlar, turlar, illyuziya, kognitiv jarayonlar, dolzarblik.

Mavzuning dolzarbligi

Zamonaviy psixologiyada idrok mavzusi o'ta dolzarb hisoblanadi, chunki insonning tashqi muhitga moslashishi va qaror qabul qilishida asosiy rol o'ynaydi. Texnologiyalar rivoji (masalan, virtual reallik va sun'iy intellekt) idrok jarayonlarini o'zgartirmoqda, bu esa ruhiy salomatlik va ta'lim sohasida yangi muammolarni keltirib chiqarmoqda. Bundan tashqari, idrokning sub'ektiv tabiati individning psixologik xususiyatlariga bog'liq bo'lib, ijtimoiy va madaniy omillar ta'sirida shakllanadi, bu esa psixoterapiya va marketingda qo'llanilmoqda. O'zbekiston kabi o'tish davridagi jamiyatlarda idrokni o'rganish yosh avlodning axborot oqimiga moslashishiga yordam beradi.

Kirish qismi

Idrok — tirik organizmning ma'lumotlarni qabul qilib, qayta ishlash jarayoni bo'lib, obyektiv reallikni aks ettirish va tashqi olamdagi vaziyatlarni baholab, shunga yarasha harakat qilish imkonini beradi. Psixologiyada idrok sezgi jarayonlarining yuqori bosqichi sifatida qaraladi va miyaning ijodiy faoliyatiga asoslanadi. Ushbu

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 4, Выпуск 01, Января

jarayon bosh miya yarim sharlari po'stlog'ining analiz va sintez faoliyatidan iborat. Idrokning murakkabligi shundaki, u bitta xususiyat bilan emas, balki narsalarning jami xususiyatlari ta'sirida shakllanadi. Mazkur maqola idrokning asosiy aspektlarini yoritishga qaratilgan.

Asosiy qism

1. Idrok haqida tushuncha va fiziologik asoslari

Idrok tushunchasi psixologiyada insonning tashqi olamni butunlay qabul qilish jarayoni sifatida ta'riflanadi. U sezgi a'zolari (ko'rish, eshitish, hid bilish va boshqalar) orqali keladigan signallarni miya tomonidan birlashtirish va ma'no berishdan iborat. Fiziologik asoslari I.P. Pavlovning reflekslar nazariyasiga asoslanadi, bu yerda idrok miyaning korteks qismida analizatorlar faoliyati natijasida yuzaga keladi. Masalan, ko'rish idroki retina va miya vizual markazlari o'rtasidagi o'zaro bog'lanishga asoslangan.

2. Idrokning xususiyatlari

Idrokning asosiy xususiyatlari quyidagilar: butunlik (obyektni qismlarga bo'lib emas, butun holda qabul qilish), doimiylik (sharoit o'zgarsa ham obyektni o'zgarmas deb idrok etish), tanlab olish (muhim elementlarni ajratib olish) va ma'nolilik (tajribaga asoslanib ma'no berish). Masalan, optik illyuziyalarda idrokning sub'ektivligi namoyon bo'ladi, bu yerda miya haqiqatni noto'g'ri talqin qiladi. Idrokning individualligi shaxsiy tajriba va madaniy fon bilan bog'liq.

3. Idrokning turlari

Idrok turlariga ko'ra quyidagilarga bo'linadi: ko'rish idroki (vizual), eshitish idroki (auditiv), hid va ta'm idroki, taktil idrok va boshqalar. Bundan tashqari, vaqt va fazo idroki kabi murakkab turlari mavjud. Masalan, tilshunoslikda "edad" (yosh) tushunchasining ko'chma ma'nolarini idrok etish milliy xususiyatlarga ega. Zamonaviy tadqiqotlarda idrokning nutq va fikrlash bilan bog'lanishi o'rganilmoqda.

Xulosa

Idrok psixikaning muhim qismi bo'lib, insonning hayotiy faoliyatini ta'minlaydi. U sezgi va tafakkur o'rtasidagi ko'priklar vazifasini o'taydi va zamonaviy texnologiyalar ta'sirida o'zgarib bormoqda. Idrokni o'rganish psixoterapiya, ta'lim va ijtimoiy psixologiyada qo'llanilishi mumkin. Kelajakda bu mavzuni chuqurroq tadqiq etish zarur.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 4, Выпуск 01, Января

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Idrok. Scribd.com. URL:
<https://www.scribd.com/document/943948536/idrok>
2. Idrok. Arxiv.uz. URL:
<https://arxiv.uz/uz/documents/referatlar/psixologiya/idrok-8>
3. Idrok. Vikipediya. URL: <https://uz.wikipedia.org/wiki/Idrok>
4. T A D Q I Q O T L A R jurnali. URL: <https://scientific-jl.org/tad/article/download/5598/5466/10918>
5. Pedagogika va psixologiya fakulteti. YouTube. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=I1xFsa53fL4>
6. Idrok. Scribd.com. URL:
<https://www.scribd.com/presentation/925720893/idrok>
7. Zamonaviy psixologiyada ilmiy tadqiqotlar. URL:
https://uniwork.buxdu.uz/resurs/12522_1_A942EAB88272ACE6E9DD7E6DC430E4A51F86A7C5.pdf
8. Umumiy psixologiya. Jizzax davlat pedagogika universiteti. URL:
<https://jdpu.uz/wp-content/uploads/2021/02/Umumiy-psixologiya-Ivanov-P.I..pdf>
9. Ispan va o'zbek tillarida “Edad” tushunchasi. Cyberleninka. URL:
<https://cyberleninka.ru/article/n/ispan-va-o-zbek-tillarida-edad-tushunchasi-bilan-bog-liq-bo-lgan-ko-chma-ma-nolarni-idrok-etishning-milliy-o-ziga-xos-xususiyatlari>
10. Umumiy psixologiya. URL: https://tiu-edu.uz/media/books/2024/10/11/13873_2_1824F1578C458376EEAC34C18110D2F59D6B5DDB.pdf